

משנה חלה פרק ד

Mishnah Hallah, chapter 4

(1) If two women made [dough from] two *kavim* [each made one *kav*, this Mishnah is in accordance with the view of the School of Hillel. It maintains that the minimum requirement of dough which fixes liability for *hallah*, is two *kavim*], and they were touching [even in a case where they were biting, into] each other (see above 2:4). Even if they are of one kind [of dough, since they are intended as two separate doughs, though they were kneaded together], they are exempt [from *hallah*]. But if they belong to one woman, and they are of one kind [and they are connected, or, in the same basket, they combine to the minimum requirement and] they are subject [to *hallah*], but if not one of a kind, they [do not combine and] are exempt.

(2) What is considered one kind [of dough]? Wheat does not combine with any other dough, except spelt. Barley [on the other hand,] combines with everything except wheat. Rabbi Yohanan ben Nuri says: The rest of the species [enumerated, in 1:1, i.e., spelt, oats and rye doughs, are considered as one kind and] combine with each other.

(3) If there are two *kavim* [of dough, from the five species subject to *hallah*] and dough from a *kav* of rice-flour, or a *kav* of *terumah*-flour, is lying between them, [since rice or *terumah* are not subject to *hallah*] they do not combine [the two doughs into the minimum required amount for *hallah* liability]. [However, if

רבנו עובדיה מברטנורא

א שתי נשים. אפילו הם ממיין אחד פטורים: ואין נשיכה וצירוף סל מצרפן, כיון שמקפידות. ואפילו לשו שני קבין באחד, כיון דסופן ליחלק פטורות. וסתם מתניתין בבית הלל דאמרי קביים לחלה, ואינה הלכה דקיימא לן דחמשה רבעים הוא שיעור חלה. ובזמן שהן של אשה אחת: סתם אשה אחת אינה מקפדת אם העיסות נוגעות זו בזו. מין במינו חייב בנשיכה או בצירוף סל. **ב החטין אינן מצטרפות עם הכל:** אם היו שתי עיסות אחת של חטים ואחת של מין אחר מחמשת המינים ואין באחת מהן שיעור חלה ונושכות זו בזו. **השעורים מצטרפות עם הכל:** אף עם הכוסמין, ואף על גב דמין חטים הן, לאו דוקא מין חטים אלא מין שעורים ואף מין חטים, והכי פרישנא לה בריש פרק קמא. **שאר המינים מצטרפין זה עם זה:** כגון כוסמין ושכולת שועל ושיפון. והלכה כר' יוחנן בן נורי. **ג שני קבין:** של אחד מחמשת המינים שהיבין בחלה. **וקב אורז או תרומה:** שאין חייבין

שתי נשים שעשו שני קבין, ונגעו זה בזה, אפילו הם ממיין אחד, פטורים. ובזמן שהם של אשה אחת, מין במינו, חיב. ושללא במינו, פטור: **ב איזה הוא מין במינו,** החטים אינן מצטרפות עם הכל, אלא עם הכסמים. השעורים מצטרפות עם הכל, חוץ מן החטים. רבי יוחנן בן נורי אמר, שאר המינים מצטרפין זה עם זה: **ג שני קבין וקב ארז או קב תרומה באמצע,** אינן מצטרפין.

there is] between them something from which *hallah* had been separated [though currently it has no liability], they do combine, since [at one time] it had been subject to *hallah*.

(4) [In Terumot 1:5 we learned that, *terumah* may not be given from a new crop for the old crop or vice versa. The same law is applied to *hallah* since it too is referred to as *terumah*.]

If [dough of] a new *kav* [i.e., made up from new produce] and [dough of] an old *kav* [connected and] bit into each other; Rabbi Yishmael says: He may take from the middle [since he takes from both, this is not considered separating from the new for the old], while the Sages forbid [lest one seeing this, will mistakenly think that it is permitted to separate *hallah* by taking from the new for the old]. If one separates *hallah* from a *kav*: Rabbi Akiva says: [He, subsequently, adds additional dough to make up the minimum amount required that will be subject to *hallah* and retroactively,] it is valid *hallah*, while, the Sages say: It is not valid *hallah* [nor does it require any *hallah*, since it is less than the minimum amount, the *halachah* follows the view of the Sages].

(5) If one has two separate *kavim* [of dough], each which had *hallah* removed, separately, and he subsequently joined them into one dough, Rabbi Akiva maintains that it is exempt [since when he subsequently connected the two the *hallah* took effect retroactively as above], but the Sages maintain it is liable, [since the previously separated *hallah* is not valid. Thus the stringency [of Rabbi Akiva in the previous Mishnah] is the leniency [in the case of our Mishnah where according to Rabbi Akiva he does not require a reseparation of *hallah*].

(6) One [who is kneading several doughs made of defiled, *demai* produce, i.e., there is a doubt, as to whether, or not, *hallah* had already been separated

רבנו עובדיה מברטנורא

בחלה, באמצע. אין מצטרפין: להתחייב בחלה. ד יטול מן האמצע: ממקום שנושכין זה את זה, נמצא מפרש משתייהן. והכמים אוסרים: שהרואה סבור שמוטר לתרום ולעשר מן החדש על הישן ומן הישן על החדש והלכה כחמים. מן הקב: שאין בו שיעור חלה. רבי עקיבא אומר חלה: והוא, שהשלים על העיסה אחר כן כשיעור חלה דכיון שנשלם השיעור הויא חלה למפרע. אינה חלה: כיון שבשעה שהפרישה היתה העיסה פטורה. והלכה כחכמים. ה' ר' עקיבא פוטר: ואזלא לטעמיה, דהדר והויא חלה למפרע. נמצא חומרו קולו: חומרו של ר' עקיבא דאמר לעיל בנוטל חלה מקב דהויא חלה וקדשה, גורם לו להקל ולפטור בשני קבים שניטלה חלתו של זה בפני עצמו ושל זה בפני

may separate the appropriate amount of *hallah* from a [separate pure] dough, from which *hallah* had not yet been taken, in order to make it in a state of purity and may continue taking from it *hallah* for *demai* [doughs], until it rots. Since, regarding *demai* [dough], *hallah* may be taken from the pure, for

the impure, and from one dough, for another, though, they are not nearby.

(7) If a Jew was a tenant farmer for a gentile in Syria [land captured by King David before he captured all of Israel proper and thus is considered Israel regarding some laws, but not regarding others]: Rabbi Eliezer obligates the fruit [of such a field] for *ma'aserot*, and such fruit is subject to the laws of *shemittah*. However, Rabban Gamliel [maintains, only when a Jew completely owns the land, is it considered as Israel proper, and thus] exempts. Rabban Gamliel says: Two *hallot* [are required, one to be burned; since lands outside Israel were decreed by the Rabbis to be defiled, the *hallah* is defiled as well, and the other for the priest, as a Rabbinic provision so that the law of *hallah* would not be forgotten (see next Mishnah)]; while Rabbi Eliezer says: [Syria is considered Israel and does not defile thus:] One [*hallah* suffices]. They adopted the lenient ruling of Rabban Gamliel [that exempts Syria from *ma'aserot* and *shemittah*, since it is not

רבנו עובדיה מברטנורא

עצמו. ו נוטל אדם כדי חלה וכו': הרוצה ללוש כמה עיסות של דמאי טמא, יכול לקבוע חלתן מעיסה טהורה שלא הורמה חלתה, ושתייה זאת העיסה הטהורה קבועה לחלה על כל עיסות שילוש מן הדמאי הטמא. עד שתסרו: עיסה זו ולא תהיה ראויה למאכל אדם שבדמאי הקילו לתרום מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף והקילו נמי לתרום מן הרע על היפה. וחלת דמאי היינו הלוקח תבואה מעם הארץ ומאכילה לעניים ולאכסניא, כדתנן מאכילים את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי, וחלה שמפרישים ממנה היא חלת דמאי. ז בסוריא: ארצות שכבש דויד, ואינה קדושה כקדושת ארץ ישראל. רבי אליעזר מחייב וכו': קסבר עשו סוריא כארץ ישראל לענין מעשרות ושביעית. ורבן גמליאל פוטר: דסבר לא עשו סוריא כארץ ישראל ואינו חייב במעשרות בסוריא אלא בזמן שהקרקע של ישראל ואין לנכרי חלק בו. רבן גמליאל אומר שתי חלות בסוריא: כדרך שמפרישים שתי חלות בחוצה לארץ, אחת נשרפת מפני שהיא טמאה כטומאת ארץ העמים, והשנית תנתן לכהן כדי שלא תשתבח תורת חלה מישראל. ור' אליעזר אומר חלה אחת: ר' אליעזר לטעמיה דאמר עשו סוריא כארץ ישראל ואין עפרה מטמא כעפר ארץ העמים, הלכך חלה אחת ותו לא. אחזו קולו של רבן גמליאל: דפוטר סוריא ממעשרות ושביעית. וקולו של ר' אליעזר: דאמר בסוריא חלה

considered Israel] and [yet, also] the lenient ruling of Rabbi Eliezer [which considers it Israel in regard to one *hallah*]. However, [since this is a contradiction,] they changed their position and followed the ruling of

Rabban Gamliel in both matters.

(8) Rabban Gamliel says: There are three lands [which have different laws] regarding *hallah*: From the Land of Israel until Keziv [the area recaptured by the returning Babylonian exiles thus it has the sanctity of Israel and it is subject to] one *hallah* portion [which is given to the priest who must eat it in a state of purity]. From Keziv up to the river [to the East] and until Amanah [to the West, this area was originally captured by those coming out of Egypt but was not retaken by the returning Babylonian exiles, thus it did not reassume its original sanctity and therefore] two *hallah* portions [are necessary,] one to burn [since lands outside Israel were decreed by the Rabbis to be defiled, thus the *hallah* is defiled] and the other [one was instituted by the Rabbis, who were concerned that since these areas have some sanctity, people would not realize that the land is defiled and thus would mistakenly believe that pure *hallah* may be burnt, therefore an extra *hallah* was instituted] for the priest [which draws attention to the special status of this area]. The one for the fire [representing the principal Biblical *hallah*] requires the proper [1/48th] amount (see 2:7), but the one for

רבנו עובדיה מברטנורא

אחת, ואנן קיימאן לא שהעושה בקולי דמר ובקולי דמר, רשע, הלכך חזרו לעשות כרבן גמליאל בשתי דרכים, שאין טוריא כארץ ישראל לא לענין מעשרות ושביעית כשיש לנכרי חלק בקרקע, ולא לענין חלה, וכן הלכה. **ח שלש ארצות:** חלוקות בדין חלה. **מארץ ישראל ועד כזיב:** כלומר, כל ארץ ישראל עד כזיב שהיא רצועה היוצאה מעכו לצד צפון וכבושה עולי בבל וקדשה קדושה שניה. **מפרישים חלה אחת:** וניתנת לכהן ואוכלה בטהרה. **מכזיב ועד הנהר:** לצד מזרח. ומכזיב ועד אמנה לצד מערב. ואינה ארץ ישראל ממש, לפי שכבושה עולי מצרים ולא כבושה עולי בבל, וקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא. **מפרישין שתי חלות:** הראשונה נשרפת, לפי שהיא טמאה כטומאת ארץ העמים כיון שלא כבושה עולי בבל, והשניה נאכלת, לפי שאין טומאת החלה הראשונה מפורסמת שהיא אינה ארץ העמים גמורה ואם לא היו מפרישין חלה שניה הנאכלת יאמרו תרומה טהורה נשרפת, אבל כשמפרישין חלה שניה ונאכלת הרואה נותן על לבו להביין טעם הדבר או שואל לחכמים ואומרים לו. **של אור יש לה שיעור:** מפני שזאת הארץ היתה קדושה כבר, נראית חלתה כשל תורה הלכך יפריש כשיעור שמפרישים מעיסה טמאה אחד מעשרים וארבעה או מערבעים ושמונה.

the priest has no minimum amount. From the river and Amanah inward [which is outside the Land of Israel and completely void of any sanctity, in a case where there is no minor priest who has never had an issue, nor an adult priest who had immersed, the Rabbis instituted] two *hallah* portions,

one for the fire [though the *hallah* is only Rabbinical, nevertheless, it is defiled,] and one [to be eaten] for the priest [so that the laws of *hallah* should not be forgotten]. The one for the fire, has no minimum amount, while the one for the priest, requires the proper amount, since both are Rabbinically instituted, we might as well add to the one given to the priest to eat]. However, [if there is a minor priest, or a priest who has immersed, they separate one *hallah* for the priest, who] need not wait until sunset and may eat it. Rabbi Yose says: It does not require immersion [altogether, and one with an issue may eat the *hallah* of outside the Land, while defiled. The *halachah* does not follow Rabbi Yose,] and [thus the Sages maintain, that] it is forbidden, to one with a *zav* issue, or, a woman with a *zavah* issue, [to a] *niddah* and women after childbirth. [And we are not concerned, lest a non-priest eat of it, and therefore,] it may be eaten [at the same table] with a non-priest, and may be given to any priest [though, he is known to eat in a state of impurity].

(9) And these are given to any priest [though he is known not to be careful

רבנו עובדיה מברטנורא

ושל כהן אין לה שיעור: לפי שהיא מדברי סופרים. מן הנהר ומן אמנה ולפנים: כלומר, מתחלת הנהר ולפנים ממנה וכן מתחלת אמנה ולפנים ממנו חוץ לארץ ממש, ומפרישין שתי חלות, ושתיקן מדברי סופרים. אחת לאור: שהיא טמאה כטומאת ארץ העמים ממש. ואחת לכהן: כדי שלא תשתכח תורת חלה שניתנת לכהן. של אור אין לה שיעור: הואיל ושתיקן מדברי סופרים מוטב להרבות באותה שנותנין לכהן שנאכלת, ולא בנשרפת. וטבול יום אוכלה: לחלת האור של חוצה לארץ. וטבול יום דקאמר הכא הוא כהן שטבל לקריו, שאין חלת האור של חוץ לארץ אסורה אלא למי שטומאה יוצאה עליו מגופו אבל טמא בשאר טומאות מותר בה, הלכך בחוצה לארץ היכא דאיכא כהן קטן שלא ראה קרי מימיו, או כהן גדול בשנים שטבל לקריו, מפריש חלה אחת בלבד ונותנה לכהן. ואי ליכא כהן קטן או כהן גדול שטבל לקריו, ואיכא כהן בעל קרי, מפריש שתי חלות, אחת לאור ואין לה שיעור, ואחת לכהן ויש לה שיעור אחד מארבעים ושמונה כדן כל עיסה שנטמאה באונס, דטומאת ארץ העמים טומאת אונס היא, ואוכלה הכהן בקריו, כדי שלא תשתכח תורת חלה מישראל. אינו צריך טבילה: ובעל קרי מותר בחלת חוצה לארץ. ואין הלכה כר' יוסי. ואסורה לזבים ולזבות: רבנן קאמרי לה, דאילו לר' יוסי שריא לזבים ולזבות כי היכי דשריא לבעל קרי.

regarding purity]: Vowed items [i.e., one who says: This is *herem* ... (Leviticus 27:28, and see Rashi there, Numbers 18:14)] the firstborn, [in a case where there was no blemish and it was sacrificed, then the flesh belongs to the priest and if the firstborn was blemished, the entire animal belongs to the priest], the [five *shekel*], redemption of the firstborn, the [lamb given in] ransom for the firstborn donkey (Exodus 12:13), the shoulder, two cheeks and the stomach [given to the priest when one slaughters an animal for food] (Deuteronomy 18:3), the first of the fleece [when shearing one's sheep] (ibid v. 4), oil [of *terumah*, which became defiled,] fit only for burning, consecrated foods [since they are brought] in[to] the Temple [courtyard, where all priests are careful in the laws of purity] and firstfruits [since they too, are brought into the Temple courtyard]. Rabbi Yehudah prohibits in the case of firstfruits [since they are not offered on the altar, a priest may mistakenly believe that they are not so sanctified and thus one who is not a *haber* may come to eat it in a state of defilement]. Vetches [which are primarily used as fodder] of *terumah*, Rabbi Akiva [maintains are not considered food (Ma'aser Sheni 2:4) and thus] permits [it to be given to priests who are liable to defile them] while the Sages [maintain that since in an emergency humans would eat them, they are thus considered food

רבנו עובדיה מברטנורא

ונאכלת עם הזר על השלחן: דלא גזרינן העלאה אטו אכילה. **וניתנת לכל כהן:** בין לכהן חבר בין לכהן עם הארץ. כך פירש רמב"ם. ואין שיטת הגמרא מוכחת כן אלא בין לכהן שאוכל חוליו בטהרה בין לכהן שאינו אוכל חוליו בטהרה, אבל לעם הארץ אין נותנין שום מתנה ממתנות כהונה דכתיב (דברי הימים ב לא) לתת מנת הכהנים והלויים למען יחזקו בתורת ה', אין נותנין מנה אלא לכהנים המחויקים בתורת ה' וכן הא דתנן לקמן אלול ניתנין לכל כהן, לאו לכהן עם הארץ אלא לכל כהן אף על פי שאינו אוכל חוליו בטהרה. **והחרמים:** לכהנים כדכתיב (במדבר יח) כל חרם בישראל לך יהיה. **והבכורות:** אי תם הוא הרי זה קדשי מקדש, ואי בעל מום הוא כתיב (דברים יב) הטמא והטהור יאכלנו. **ופדיון פטר חמור:** פודוהו בשה, ואין בו קדושה. **ראשית הגז:** דכתיב (שם יח) וראשית גז צאנך תתן לו. **ושמן שריפה:** שמן תרומה שנטמא. **וקדשי מקדש:** דלא אסרו לתת לכהן שאינו נזהר מטומאה, אלא דבר שיש בו איסור טומאה בגבולין, כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה, אבל קדשי מקדש וביכורים שמביאין אותם לעזרה לא חששו, דטהורי מטהר נפשיה. **רבי יהודה אוסר בביכורים:** דחייש דילמא לא מודהר בהו, הואיל ואין עושין בהן עבודה. ואין הלכה כר' יהודה. **רבי עקיבא מתיר:** ר' עקיבא לטעמיה דאמר בפרק שני דמעשר שני, דכרשינין כל מעשיהן בטומאה, דלא חשיבי אוכל. **והכמים אוסרים:** דחשיבי להו אוכל, הואיל והן נאכלין בשנות רעבון. והלכה

and] forbid [it to be given].

(10) Nittai of Tekoa brought *hallah* from Betar [which was located outside of Israel] but they did not accept it from him. The men from Alexandria brought their *hallah* from Alexandria, [Egypt] but they did not accept it from them. [The *hallah* in the

aforementioned, cases, could not be eaten since they were brought from defiled lands (see above Mishnah 8), it could not be burned, since people not aware of the defilement, will mistakenly believe, that pure *terumah*, may be burned. It wasn't returned, lest, people believe that pure *terumah* may be sent outside Israel, thus it was left until prior to *Pesah* and was burned as *hametz*]. The men from Mount Tzevoim brought their firstfruits before Shavuot, but they did not accept it from them, because of that which is written in the Torah: "And the Festival of the Harvest of the first yields of your produce that you sow in the field" (Exodus 23:16). [Meaning, that from the produce which you **sow in the field**, which is the new wheat, you should bring the Two Loaves (see Leviticus 23:16 and Rashi there (מנחה חדשה), thus no other offering of first-fruits was excepted before the Two Loaves of Shavuot].

(11) Ben Antinos brought up firstlings from Babylon [to be eaten in Jerusalem] but they did not accept it from him [since the verse states: "And you will eat before the Lord your God ... **the tithes of your grain**, your wine and of your oil and the **firstborn** of your cattle and of your sheep," thus the verse juxtaposes the firstborn of the cattle with the tithes of your grain, just as the grain only comes from the Land of Israel, so, too, the firstlings]. Yoseph the priest brought firstfruits of wine and oil and they did not accept them from him [because only

רבנו עובדיה מברטנורא

כחכמים. **י מביתר:** שם מקום בחוצה לארץ. **ולא קיבלו ממנו:** דלאכלן אי אפשר, שהרי נטמאו בארץ העמים, ולשרפן אי אפשר, לפי שאין טומאה זו ידועה שמא יאמרו ראינו תרומה טהורה נשרפת, להחזיר למקומן אי אפשר, שלא יאמרו תרומה יוצאה מארץ ישראל לחוצה לארץ, אלא מניחן עד ערב פסח ושורפן. **וחג הקציר בכורי מעשיך:** דשתי הלחם איקרו ביכורים ומתירין את החדש במקדש. **יא העלה בכורות מבבל ולא קיבלו ממנו:** דכתיב (שם ד) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך, ממקום שאתה מביא מעשר דגן אתה מביא בכורות, מחוצה לארץ שאי אתה מביא מעשר דגן אי אתה מביא בכורות. **הביא ביכורי יין ושמן ולא**

אוסרים: **י נתאי איש תקוע הביא חלות מביתר, ולא קבלו ממנו. אנשי אלכסנדריא הביאו חלותיהן מאלכסנדריא, ולא קבלו מהם. אנשי הר צבועים הביאו בכוריהם קדם עצרת, ולא קבלו מהם, מפני הפתוב שבתורה (שמות כג) וּחַג הַקְצִיר בְּכוּרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה: יא בן אנטינוס העלה בכורות מבבל, ולא קבלו ממנו. יוסף הכהן הביא בכורי יין ושמן, ולא קבלו ממנו. אף**

actual grapes or olives are accepted as firstfruits, unless the grapes or olives were originally harvested, for the wine, or oil, which was not the case here]. He also brought up his minor sons and the members of his

household to make the minor *Pesah* [*Pesah Sheni*] in Jerusalem [in fulfillment of the “ראה כל זכורך” — pilgrimage (Exodus 23:17), but they turned him back, so that it should not establish itself as obligatory [on *Pesah Sheni*]. Ariston brought his firstfruits from Apamia [Syria] and they accepted it from him for [though they said regarding *terumah* that one does not bring from outside the Land, (Shevi'it 6:6) however, regarding firstfruits they said]: One who buys in Syria, is like one who buys in Jerusalem.

רבנו עובדיה מברטנורא

קיבלו ממנו: לפי שלא בצרם מתחלה לכך, דאילו בצרם מתחלה לכך, שרי, דהכי תנן פרק בתרא דתרומות, אין מביאין ביכורים משקה אלא היוצא מן הזיתים וענבים בלבד. פסח קטן: פסח שני, ובניו קטנים היו, ובפסח ראשון בלבד הן חייבים, שהכל חייבים בראיה כדכתיב (שמות כג) יראה כל זכורך, אבל לא בפסח שני. מאפמיא גרסינן, והוא שם מקום. בסוריא כקונה בפרורי ירושלים: מגרשי ירושלים וכפרים שסביבותיה. תרגום מגרשיה פרוהא.

הוא העלה בניו ובני ביתו, לעשות פסח קטן
בירושלים, והחזרוהו, שלא יקבע הדבר
חובה. אריסטון הביא בכוריו מאפמיא וקבלו
ממנו, מפני שאמרו, הקונה בסוריא, כקונה
בפרור שבירושלים: